

Programma 4 Natuur en milieu

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Milieu

We willen dat Brabant een fijne, veilige en gezonde provincie is om in te wonen en te ondernemen. Een schone lucht en bodem en geen hinder van onder meer geluid en geur zijn hiervoor basisvoorwaarden. In lijn met de Omgevingsvisie streven we daarom naar een continue verbetering van onze leefomgeving. Met de uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord dragen we bij aan het landelijk doel om in 2030 tenminste 50% gezondheidswinst te behalen ten opzichte van 2016. Met het actieplan Geluid 2024 - 2029 verminderen we het aantal mensen dat wordt gehinderd door het geluid van provinciale wegen.

De geplande uitbereiding van Defensie in Noord Brabant zal ook gevolgen hebben voor het milieu. De milieubelangen brengen wij naar voren in de overleggen met Defensie. Daarnaast wordt ook Brabant in toenemende mate geconfronteerd met urgente sector- en thema-overstijgende vraagstukken, zoals de noodzaak van een transitie naar een duurzame economie en samenleving. De druk op het milieu blijft onverminderd hoog, waardoor het bereiken van de doelstellingen bij een aantal thema's in het gedrang komen. Met name op de thema's Luchtkwaliteit en ZZS dreigt de haalbaarheid van de doelstellingen uit beeld te raken.

De acties uit de Uitvoeringsagenda moeten bijdragen aan het behalen van deze doelen, maar op een aantal thema's hebben de acties binnen de bevoegdheid van de Provincie onvoldoende effect om de doelstellingen te behalen. Dit komt met name omdat we vaak afhankelijk zijn van zowel landelijke als Europese regelgeving en ontwikkelingen op het gebied van andere beleidsvelden wat de invloed van de provincie op een aantal milieuthema's beperkt.

Pijler Robuuste Natuur

De Brabantse natuur is adequaat beschermd tegen ongewenste ruimtelijke ingrepen. Ze is vitaal en van voldoende omvang om bestand te zijn tegen schommelende omgevingsinvloeden zoals weersextremen. De Brabantse natuurgebieden vormen een onderling aangesloten netwerk waardoor uitwisseling kan plaatsvinden.

Pijler Brabant Natuurinclusief

Natuur levert een bijdrage aan de welvaart en het welzijn van Brabant en de Brabanders. Andersom is natuur als vanzelfsprekend onderdeel van andere maatschappelijke, ruimtelijke en economische opgaven en verweven in alle maatschappelijke sectoren.

Pijler Natuur voor en door Brabanders

Brabanders voelen zich verbonden met de natuur in natuurgebieden, in de stad, het dorp en het agrarisch gebied.

Wat willen we bereiken?

Natuurnetwerk Brabant ingericht, verbonden en beheerd

Indicator:

- In 2030 is het Natuurnetwerk Brabant ingericht, verbonden en beheerd

Wat gaan we daarvoor doen?

Realisatie ecologische verbindingzones

Indicator	2012 t/m 2035	2027	2028	2029	2030
Gerealiseerde ha (cumulatief)	1.150	575	650	725	

Beheer van het Natuurnetwerk

Indicator (BBV- verplichte indicator)	2027	2028	2029	2030
Beheerde ha via de Subsidiestelsel Natuur en Landschap – onderdeel natuurbeheer (cumulatief)	84.000	84.600		

Realisatie Natuurnetwerk: inrichting

Indicator (BBV-verplichte indicator)	2012 t/m 2030	2027	2028	2029	2030
Gerealiseerde ha (cumulatief)	14.900	9.300*	10.200*		

**De realisatie komt eind 2025 naar verwachting hoger uit dan eerder geraamd. Daarna verwachten we dat het tempo van inrichting weer afneemt omdat gronden eerst verworven moeten worden. Nadat er in de komende jaren via meer dwingend instrumentarium de laatste gronden in gebieden verworven zijn, is de verwachting dat er in een keer diverse grotere gebieden ingericht worden en het tempo van de inrichting dus een sterke impuls krijgt. De meerjarenraming is hierop aangepast.*

Realisatie Natuurnetwerk: grondverwerving / functieverandering

Indicator	2012 t/m 2030	2027	2028	2029	2030
Gerealiseerde ha (cumulatief)	9.300	6.700	7.000		

Realisatie Faunapassages

Indicator	2023 t/m 2030	2027	2028	2029	2030
Aantal faunapassages (cumulatief)	200	125	150		

Kwaliteit van het Natuurnetwerk

Indicator	2027	2028	2029	2030
Percentage van het NNB waarvan het beheertype gelijk is aan het ambitietype	67,4%	68,9%		

** Bosrevitalisering leidt op dit moment tot versneld halen van het ambitietype natuurbos en tot extra stijging van het percentage. De meerjarenraming is hierop aangepast.*

Wat willen we bereiken?

N2000-gebieden hersteld en versterkt

Indicator:

- De kwaliteit en kwantiteit van de habitattypen en soorten uit de VHR mogen nooit achteruit gaan.
- In 2030 zijn in de N2000-gebieden de VHR-habitattypen en soorten verbeterd in oppervlakte en/of kwaliteit t.o.v. 2023 daar waar nodig volgens aanwijzingsbesluit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verbeteren kwaliteit en kwantiteit van habitattypen en soorten

Indicator	2027	2028	2029	2030
Kwaliteit en kwantiteit VHR-soorten en habitattypen	pm	pm	pm	

Wat willen we bereiken?

Bossen aangelegd en gerevitaliseerd

Indicator:

- In 2030 is in Brabant 13.000 ha nieuw bos aangelegd t.o.v. 2020.
- In 2030 is ca. 20.000 ha bos op de zandgronden omgevormd naar vitaal bos (revitalisering van bestaande bossen) t.o.v. 2020.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bosuitbreiding en bosomvorming

Indicator	2020 t/m 2030	2027	2028	2029	2030
In uitvoering genomen ha bosuitbreiding (cumulatief)	13.000	3.000	4.000		
Gerevitaliseerd bos in ha (cumulatief)	20.000	14.000	17.000		

Wat willen we bereiken?

Biodiversiteit beschermd

Indicator:

- In 2030 is de stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren minimaal behouden t.o.v. 2022.

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden stand van de populaties kwetsbare en bedreigde planten en dieren

Indicator	2027	2028	2029	2030
-----------	------	------	------	------

Indicatoren uit landelijke monitoringssystematiek - $\geq 49\%$

De beginwaarde index (meetkundig gemiddelde) is gebaseerd op vaatplanten en broedvogels uit het provinciaal meetnet plus de CBS-data over dagvlinders, reptielen en amfibieën, met als criterium dat ze op de Rode lijst staan, van kwetsbaar t/m ernstig bedreigd. De beginwaarde index is per 2022 bepaald op 49% (stand kwetsbare soorten t.o.v. referentiesituatie van 100% in 1995). De index wordt 2-jaarlijks berekend en als deze niet meer dan 5% afwijkt van de beginwaarde als goed beschouwd.

Stoppen achteruitgang van kenmerkende soorten van het boerenland

Indicator	2027	2028	2029	2030
Broedparen van kenmerkende vogelsoorten	-	$\geq 79\%$		

De beginwaarde index (meetkundig gemiddelde) is gebaseerd op die boerenlandvogels uit het provinciaal meetnet, die gebruikt zijn voor de aanwijzing van leefgebieden in het natuurbeheerplan ten behoeve van het agrarisch natuurbeheer. De beginwaarde index is per 2022 bepaald op 79% (stand boerenlandvogels t.o.v. referentiesituatie van 100% in 1995). De index wordt 2-jaarlijks berekend en als deze niet meer dan 5% afwijkt van de beginwaarde als goed beschouwd. De mogelijkheid bestaat dat, n.a.v. de doorvertaling van de Natuurherstelverordening en de inbreukprocedure vogelrichtlijn, deze (beginwaarde) index wordt bijgesteld.

Wat willen we bereiken?

Basisvoorwaarden op orde: lucht-, water- en bodemkwaliteit

Indicator:

- In 2030 is de emissie en depositie van stikstof in Noord-Brabant afgenomen tot een niveau zoals in het kader van het NPLG tussen rijk en provincie is overeengekomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Reductie van emissie van stikstof

Wat willen we bereiken?

Natuur meewegen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen

Indicator:

- In 2030 is er een gedeelde basis voor een 'Natuurinclusief Brabant' en zijn de 8 domeinen van natuurinclusieve samenleving uitgewerkt in specifieke plannen voor Brabant.
- In 2030 is er een positieve trend voor biodiversiteit in het stedelijk gebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Natuurinclusiviteit toepassen binnen provinciale programma's

Indicator	2027	2028	2029	2030
Aantal plannen in uitvoering	pm*	pm*	pm*	

**Planning volgt nadat in 2025 een eerste versie van de Brabantse Agenda Natuurinclusief is opgeleverd. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsplanning opgesteld, die richting geeft aan vervolgstappen en de prioritering van plannen in uitvoering.*

Natuurinclusief ontwikkelen, bouwen en beheren

Indicator	2027	2028	2029	2030
Aantal SoortenManagementPlannen (cumulatief)	30	50		

Wat willen we bereiken?**Behoud, herstel en ontwikkeling van landschappen****Indicator:**

- In 2030 bestaat minimaal 10% van het landelijk gebied uit groenblauwe dooradering

Wat gaan we daarvoor doen?**Aanleg en herstel van landschapselementen**

Indicator	2027	2028	2029	2030
Percentage groenblauwe dooradering van het landelijke gebied (op basis van definities van de landelijke systematiek)	7,05*	7,18*		

**In 2024 is door ons opdracht verstrekt om een nulmeting uit te voeren op basis van gegevens uit 2023. De groenblauwe dooradering GBDA van het landelijk gebied (buiten Natuurnetwerk en bebouwde kernen) van de gehele provincie bedraagt 6,56% in 2023. Deze waarde is voor de planning geëxtrapoleerd naar 10% in 2050. Het volgen van de voortgang gebeurt bij voorkeur via het landelijk monitorings- en rapportagesysteem: de eerste rapportage komt eind maart beschikbaar en dan kunnen we deze met onze uitkomst vergelijken.*

Wat willen we bereiken?**Meer groen in de directe omgeving****Indicator:**

- In 2030 is het aantal vierkante meters groen per gemeente in de bebouwde kom (met 5%) toegenomen ten opzichte van 2023.

Wat gaan we daarvoor doen?**Stimuleren vergroening van de wijk**

Indicator	2027	2028	2029	2030
Aantal m2 groen per gemeente in de bebouwde kom*	300.647.153			

**De nulwaarde uit 2023 is vastgesteld op: 292.295.843 m2. De meting herhalen we in 2027 en 2030. Het streefgetal voor 2027 is bepaald op basis van een 5% toename in 2030.*

Wat willen we bereiken?

Versterken van de beweging van vergroening

Indicator:

- Behoud van het aantal actieve 'groene' vrijwilligers

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren van het aantal actieve 'groene' vrijwilligers

Indicator	2027	2028	2029	2030
Aantal 'groene' vrijwilligers dat via project Natuurverbinders in beeld is*	10.000	-		

*Referentie 2019 (laatst bekende meting): 10.000.

Wat willen we bereiken?

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS): Brabantse burger wordt in 2030 minder blootgesteld aan ZZS en potentieel ZZS (pZZS) dan in 2023. De emissies van ZZS en pZZS door bedrijven naar water, bodem en lucht zijn in 2030 gehalveerd ten opzichte van 2023

Zeer zorgwekkende stoffen zijn de stoffen die het meest schadelijk zijn voor mens, fauna en flora. Stoffen waarvan het vermoeden bestaat dat deze ook zo schadelijk zijn, worden "potentieel zeer zorgwekkend" (pZZS) genoemd. Dit betekent niet dat deze stoffen ook verboden zijn. Ze worden legaal en vergund geproduceerd en soms ook uitgestoten. Voor ZZS is het wel wettelijk verplicht om het gebruik en de emissies bij bedrijfsactiviteiten te minimaliseren om deze stoffen zoveel mogelijk te weren uit het milieu.

Indicator:

- emissie ZZS: Top 3 van ZZS die het meest voorkomen bij bedrijven die onder provinciaal gezag vallen, namelijk; Lood, Nikkel en Cadmium, daalt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Zeer zorgwekkende stoffen: minimalisatieverplichting voor provinciale bedrijven

Als een bedrijf deze stoffen naar de lucht uitstoot, dan is het bedrijf verplicht om deze uitstoot te minimaliseren. Daarover moeten zij iedere vijf jaar een vermijdings- en reductieprogramma toezenden, dat door de omgevingsdiensten beoordeeld wordt. De termijn van vijf jaar loopt in 2026 af. Bedrijven leveren dan hun nieuwe vermijdings- en reductieprogramma aan dat, na beoordeling, weer vijf jaar geldig is

Indicator	2027	2028	2029	2030
Percentage provinciale bedrijven * waarvan we:				
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen	100%	100%	100%	100%
- een Vermijdings- en reductieprogramma hebben ontvangen én hebben beoordeeld	100%	100%	100%	100%

- Waar mogelijk op basis van het Vermijdings- en reductieprogramma maatregelen gerealiseerd zijn voor ZZS	100%	100%	100%	100%
---	------	------	------	------

* Van de bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is en waarvan bekend is dat er ZZS vrijkomen.

Wat willen we bereiken?

Luchtkwaliteit: 50% gezondheidswinst uit Brabantse bronnen ten opzichte van 2016

Onze ambitie is om in Brabant in 2050 minimaal te voldoen aan de WHO-advieswaarden voor fijnstof en stikstofdioxide.

Indicator:

- WHO-advieswaarde PM10 van 15 µg/m³ en NO₂ van 10 µg/m³ in 2030 in Brabant
- WHO-advieswaarde PM_{2,5} van 5 µg/m³ in 2040 in Brabant
(Monitor RIVM: Luchtkwaliteit: [\[GIK\] Dashboard Gezondheid 2024](#))

Wat gaan we daarvoor doen?

Luchtkwaliteit: gezondheidswinst door schonere lucht

In 2027 gaan we verder met uitvoering van de Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord. We blijven inzetten op het integraal aanpakken van opgaves, en zullen hiervoor onder meer de toegekende projecten met rijksbijdrage uitvoeren (betreft specifieke rijksuitkering). Deze projecten gaan over het onderhoudscontract voor provinciale wegen, een pilot voor combiluchtwassers, aanleg van walstroom op Moerdijk het stimuleren en faciliteren van gemeenten tot deelname aan SLA, en een bijdrage voor roulerende meetpunten. Ook zetten we ons maximaal in om Rijksmiddelen op luchtkwaliteit binnen te halen voor het mogelijk maken van Brabantse projecten. We verstevigen de slagkracht door verdere uitwerking van de pilots, versterken van de kennis over luchtkwaliteit, versterken van de dialoog met de regio, en we werken samen met partners in het Regionaal Meetnet Zuid Oost Brabant.

Indicator	2027	2028	2029	2030
Percentage gemeenten dat deelneemt aan het Schone Lucht Akkoord	59%	67%	67%*	

- SLA loopt tot 2030 waardoor we geen nieuwe deelnemende gemeenten meer verwachten in 2029

Wat willen we bereiken?

Geluid: Nieuwe geluidshindersituaties voorkomen en hinder van bestaande overlastsituaties terugdringen

Geluidshinder heeft een sterke invloed op de gezondheidsbeleving van Brabanders. Onze ambitie is om in 2030 nieuwe geluidshindersituaties te hebben voorkomen en de hinder in bestaande overbelaste situaties zoveel als mogelijk teruggedrongen te hebben.

Indicator:

- Afname van het percentage Brabanders die ernstige hinder ondervinden door geluid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Geluid: beperken van geluidsoverlast voor Brabanders

We voeren een provinciale subsidieregeling uit om bewoners langs provinciale wegen in staat te stellen hun woningen te voorzien van geluidwerende maatregelen, als zij veel geluid ontvangen vanwege deze wegen. Deze isolatiemaatregelen zorgen vaak ook voor minder energieverbruik. Aanvullend bieden we bewoners een energiescan, zodat ze kunnen overwegen om gelijktijdig meerdere energiebesparende maatregelen te nemen. Deze provinciale regeling uit het actieplan geluid 2024-2029 is, waar mogelijk, gekoppeld aan de groot onderhoudsplanning bij provinciale wegen. Zo kunnen we maatregelen om de geluidsbelasting te verminderen aan of bij de weg en aan huizen optimaal afwegen.

Indicator	2027	2028	2029	2030
Aantal resterende woningen met een geluidsbelasting > 60 dB met een onbekend binnenniveau of een binnenniveau > 36 dB) (provinciale wegen)	2.650	2.450	2.250	2.050

Wat willen we bereiken?

Geur: Voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag wordt voldaan aan de grenswaarden, zoals opgenomen in de beleidsregel industriële geur.

Voor geur veehouderij geldt dat de cumulatieve geurhinder of achtergrondbelasting op geurgevoelige objecten in de bebouwde kom niet hoger is dan 12% en in het buitengebied niet hoger dan 20%.

Indicator:

- aantal bestaande overlast situaties geur neemt af of blijft gelijk (van bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag)

Wat gaan we daarvoor doen?

Geur: aantal klachten over geurhinder

We monitoren het aantal klachten bestaande overlast situaties geur (van bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag).

Indicator	2027	2028	2029	2030
Aantal klachten over geurhinder	3.875	3.488	3.164	

Wat willen we bereiken?

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) leveren een bijdrage aan een gezonde fysieke leefomgeving en daarmee een bijdrage aan een goed werk- en leefklimaat.

Indicator:

- De kwaliteit van de uitvoering van VTH voldoet aan de kaders van landelijke wetgeving;
- Bij het opstellen van de provinciale beleidskaders en uitvoeringsagenda's voor o.a. Natuur, Water, Milieu, Energie, Landbouw en Voedsel wordt bewust gezien of en hoe beschikbare VTH-instrumenten ingezet kunnen worden om een bijdrage te leveren aan het bereiken van een beleidsdoel.

Wat gaan we daarvoor doen?

De vergunningverlening, toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit

Indicator	2027	2028
<i>De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen van rechtmatigheid en kwaliteit</i>		
Aantal vergunningverleningsprocedures waarin gebruik wordt gemaakt van de Wet dwangsom	<1%	<1%
Beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld – norm 90%	90%	90%
<i>Toezicht en handhaving voldoen aan de gestelde generieke kwaliteitseisen</i>		
Handhavingsbeschikkingen blijven in stand na gerechtelijke toetsing	90%	90%
Mate van spontane naleving (na eerste controles)*	60%	60%
<i>Effectief toezicht met als doel om de overtredingen zo veel mogelijk op te heffen</i>		
Het % overtredingen dat bij hercontroles is opgelost	>55%	>55%
* We hanteren een % van 60% omdat sprake is van Risicogericht toezicht. Het continueren van dit niveau vraagt reeds een stevige inspanning. Indien dit goed plaats wordt dit % hoger omdat meer overtredingen worden geconstateerd. Dit staat echter haaks op het streven dat bedrijven zo goed mogelijk naleven. Dit wordt ook wel de nalevingsparadox genoemd.		

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

Inzet verbonden partijen

Ontwikkelingen en onzekerheden

Wat mag het kosten?

4. Natuur en milieu

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	na wijz.	2027	2028	2029	2030
<u>Lasten</u>							
	Programmalasten	177.735 N	199.225 N	191.213 N	170.441 N	162.250 N	152.342 N
	Toerekening organisatiekosten	18.074 N	21.563 N	22.802 N	21.624 N	18.102 N	15.711 N
Totaal Lasten		195.810 N	220.788 N	214.015 N	192.065 N	180.352 N	168.053 N
<u>Baten</u>							
	Programmabaten	51.788 V	55.768 V	48.667 V	40.832 V	23.986 V	22.548 V
	Bijdrage in toerekening org. kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten		51.788 V	55.768 V	48.667 V	40.832 V	23.986 V	22.548 V
Saldo van baten en lasten		144.021 N	165.020 N	165.348 N	151.232 N	156.367 N	145.505 N
<u>Reservemutaties*</u>							
	Storting in reserves	203.378 N	153.368 N	142.696 N	112.685 N	106.841 N	106.363 N
	Onttrekking aan reserves	138.227 V	154.348 V	143.710 V	126.400 V	135.216 V	123.968 V
Resultaat incl. reservemutaties		209.172 N	164.040 N	164.334 N	137.518 N	127.992 N	127.900 N